

יהיו על פי כל הדעות. מתקנה לה רב אשי, ממאי דרבי יוסי בר
 יהודה ורבנן בתוספת פליגי - בענפים שהוסיף האילן הם חולקים,
 ועיקר האילן לכל הדעות מותר, ולמא - שמא התוספת לדרבי הכל
 אסור, ובעיקרו פליגי - ונחלקו בדין עיקר האילן, דרבי יוסי בר
 יהודה כבר, שעיקרו נמי אסור, דכתיב (דברים יב א) 'ואשריהם
 תשרפון באש', ותיבת 'אשריהם' בלשון רבים באה ללמד גם על
 אילן שניטע מתחילה לשם עבודה זרה, וגם על אילן שניטע ולבסוף
 נעבד, ששניהם דינם בשריפה. ורבנן כבר, עיקר אילן שרי - מותר,
 ורק התוספת אסורה, דכתיב (שם ט) 'ואשריהם תגדעו', כלומר, יש
 אילן שאין צורך לשורפו כולו אלא רק לגדוע את ענפיו, איזהו אילן
 שרק גידועו אסור ועיקרו שרי - מותר, הוי אמר שזהו אילן שנמטעו
 ולכסוף עקרו, ורק אילן שניטע מתחילה לשם עבודה זרה, כולו
 אסור, שעל כך נאמר 'ואשריהם תשרפון באש'. ולפי זה, שמואל
 אמר את דבריו שהמשתחוה לאילן תוספתו אסורה, לכל הדעות,
 כיון שעל התוספת כלל לא נחלקו.
 מוסיף רב אשי לבאר: וכן תימא - ושמא תקשה עלי, הא (דלא)
 לא מתרצינן הכי - הלא בגמרא לעיל (מה) לא פירשו כדברי
 שנחלקו על דין העיקר ולא על התוספת, שהרי ביארו שרבי יוסי
 ברבי יהודה האוסר באילן שניטע ולבסוף נעבד למד זאת
 מ'ואשריהם תגדעו', ונמצא שהוא סובר שהעיקר מותר ורק את
 התוספת יש לגדוע. משיב רב אשי: מאחר ובדברי רבי יוסי ברבי יהודה
 לעיל (שם) אין הדברים מפורשים שהפסוק 'ואשריהם תגדעו' מלמד
 על אילן שנטעו ולבסוף נעבדו, ואדרבה, רבי יוסי ברבי יהודה הביא
 את הפסוק 'ואשריהם תשרפון באש', וטרחנו ליישב זאת, על כן ניתן
 לומר איפוד - הפוך את דרשות רבנן לדרבי יוסי בר יהודה, ודרבי
 יוסי בר יהודה לרבנן, כלומר, רבי יוסי ברבי יהודה הוא הסובר
 שהפסוק 'ואשריהם תשרפון' בלשון רבים מלמד ששתי האשירות וזו
 שניטעה מתחילה וזו שניטעה ולבסוף נעבדהו אסורות, בין התוספת
 ובין העיקר, ומוזה הוכיח רבי יוסי ברבי יהודה שאין מקום לדרשה
 'ולא עץ רענן אלהיהם'. והכמים הם הסוברים שהפסוק 'ואשריהם
 תשרפון באש' מלמד רק על אילן שניטע מתחילה לשם עבודה זרה,
 שכולו אסור, והפסוק 'ואשריהם תגדעו' מלמד על אילן שניטע
 ולבסוף נעבד, שרק התוספת אסורה והעיקר מותר.
 מקשה הגמרא על רב אשי: אם כן שהתוספת אסורה לכל הדעות
 ונחלקו רק בדין העיקר, משנתינו שאמרה גידעו ופיסלו והחליף,
 נוטל מה שהחליף, שמשמע שאם רק השתחוה ולא גידע ופיסל
 האילן מותר, מאן קתני לה - מי שנה אותה. הלא אינה לא כרבנן
 ולא כרבי יוסי בר יהודה. דאי כרבנן, בלא גידעו ופיסלו נמי
 התוספת אסורה, שהרי לפי רב אשי חכמים מודים שאילן שנטעו
 ולבסוף נעבדו התוספת אסורה. ואי המשנה כרבי יוסי בר יהודה, אם
 כן לא רק התוספת אסורה אלא עיקר האילן נמי אסור, ומדוע שנינו
 שנוטל את מה שהחליף ועיקרו מותר.
 מתרצת הגמרא בשני אופנים: אי בעית אימא - את תרצה תיישב
 הלכה זו כרבנן, ואי בעית אימא - ואם תרצה תיישבה כרבי יוסי
 בר יהודה. אי בעית אימא כרבי יוסי בר יהודה, ומה שהוקשה לך
 מדוע בגידעו ופיסלו נאסר רק התוספת, יש ליישב דבי קאמר רבי
 יוסי בר יהודה שבהשתחויה בלבד בלא גידעו ופיסלו עיקר אילן
 אסור, היינו דווקא בפתמא - כאשר השתחוה לאילן סתם בלא כוונה
 לחלק מסוים של האילן, אכל כאשר גידעו ופיסלו, גלי אדעתיה
 דבתוספת ניהא ליה - גילה בדעתו שלתוספת הוא רוצה לעבוד,
 ובעיקר אילן לא ניהא ליה - אינו רוצה לעבוד. איבעית אימא
 כרבנן, ומה שהוקשה לך מדוע הוצרכו לומר שבגידעו ופיסלו
 התוספת אסורה, הלא אפילו בהשתחויה בלבד התוספת נאסרת, ו
 ליישב שבאופן שגידעו ופיסלו איצטריבא ליה להשמיע שרק
 התוספת נאסרת, דפלגא דעתך אמיןא - שהיה עולה בדעתך לומר
 שבין עבד ליה מעשה בגופיה, שהרי כרת את הענפים והסיר את
 הפסולת, עיקר אילן נמי ליתסר, קמשמע לן שרק התוספת נאסרת
 ולא העיקר.

משנה

שלוש אשרות הן - שלשה מיני אילנות של עבודה זרה והקרויים
 'אשרה' שדיניהם חלוקים לענין ביטול שם עבודה זרה מהם.
 הראשון, אילן שנמטעו מתחלה לשם עבודת בוכבים, הרי זו אסורה
 בהנאה, אף שלא עבד אותה עדיין, וכדי להתירה צריך הגוי לבטלה.
 השני, אילן הנטוע מכבר שלא לשם עבודה זרה, וגידעו - כרת את
 ענפיו ופיסלו - והסיר ממנו את הפסולת, לשם עבודת בוכבים - כדי
 לעבוד את הגידולים שיצמחו, והחליף - והוציא האילן ענפים
 חדשים, ענפים אלו אסורים בהנאה, וכדי להתיר את האילן נוטל מה
 שהחליף - מסיר ממנו את הענפים שנטועו ושרפם. השלישי, אילן
 הנטוע מכבר שלא לשם עבודה זרה, והעמיד תחתיה - תחת ענפיה
 עבודת בוכבים, האילן אסור בהנאה, ואם נטלה - נטל את העבודה
 זרה מתחתיה, הרי זו מותרת - האילן מותר בהנאה.

גמרא

שנינו במשנה: אילן שגידעו לשם עבודה זרה, הענפים החדשים
 אסורים בהנאה, ואם נטלו אותם האילן מותר. מבאר הגמרא:
 אמרי דבי רבי ינאי, והוא - דין זה שהענפים נאסרו, הוא דווקא
 כשהכריז - כופף זמורה מהאילן וטמנה באדמה כדי תשריש,
 והרכיב בגופו של אילן - או לקח זמורה של אילן אחר והרכיבה
 באילן זה, והיא הוציאה ענפים חדשים, שענפים אלו נאסרו משום
 שנחשבים כנטיעה חדשה לשם עבודה זרה. אולם אם לא הכריז או
 הרכיב, והענפים החדשים יצאו מהאילן עצמו שגידע, אינם נאסרים,
 משום שמחובר לקרקע אינו נאסר.
 מקשה הגמרא: והאנן גידעו ופיסלו תנן - הלא במשנתנו שנינו
 שאם גידעו ופיסלו הגידולים אסורים, ומשמע שדי בכך כדי לאסור,
 ואין צורך להכריז או להרכיב. מחמת קושיא זו מפרשת הגמרא את
 דברי רבי ינאי באופן אחר: אלא כי איתמר דרבי ינאי לענין ביטול
 איתמר - דברי רבי ינאי נאמרו על מה ששנינו בהמשך המשנה
 ש'נוטל מה שהחליף' ובכך מבטל את האיסור מהאילן, ובוה חידש
 דאף על גב דהכריז והרכיב ועשה מעשה בגופו של אילן, ומוזה
 יצאו גידולים חדשים, האילן עצמו לא נעשה עבודה זרה, ולכך כי
 נטל מה שהחליף - את הענפים החדשים שנטעו, שפיר דמי - יפה
 עשה והאילן הותר. והחידוש בזה, דמהו דתימא בין דהכריז
 והרכיב ועשה מעשה בגופו של אילן, כאילו שנמטעו מתחלה
 לעבודה זרה דמי, ליתסר פולח - כל האילן, קא משמע לן שרק
 התוספת נאסרת, וכשמיירה נותר האילן.
 אמר שמואל, המשתחוה לאילן שניטע שלא לשם עבודה זרה,
 תוספתיה - מה שהאילן הוסיף מעת שהשתחוה לו אסורה, ועיקר
 האילן מותר. מקשה הגמרא: מתיב רבי אלעזר, שנינו במשנתנו
 שאילן שהיה נטוע שלא לשם עבודה זרה וגידעו ופיסלו לעבודת
 בוכבים, והחליף - וצמחו ענפים חדשים, נוטל מה שהחליף - את
 התוספת והאילן מותר. ומשמע שדווקא אם גידעו ופיסלו, אין - אכן
 התוספת נאסרת, אולם אם לא גידעו ופיסלו, לא - אין התוספת
 נאסרת בהשתחויה בלבד, לפי שהאילן מחובר, ומחובר שנעבד לא
 נאסר. מתרצת הגמרא: אמר לה שמואל, הא מני - משנתנו
 המתירה אילן השתחוה לו כשיטת מי נשנית, כשיטת רבנן היא,
 החולקים על רבי יוסי ברבי יהודה (לעיל מה) וסוברים שאילן לא נאסר
 אלא כשניטע מתחילה לשם עבודה זרה, אבל נטעו ולבסוף עבדו
 מותר. ולכך רק כאשר גידעו ופיסלו, שעשה מעשה הגורם לענפים
 חדשים רבים שיצמחו מהר וטוב יותר, הענפים נאסרו, כדין גידולים
 שניטעו מתחילה לשם עבודה זרה. ושמואל דאמר שבהשתחויה
 האילן נאסר, כבר פרבי יוסי בר יהודה, דאמר שגם אילן שנמטעו
 ולכסוף עקרו אסור, כיון שהנטיעה נחשבת לתפיסת ידי אדם.
 נמצא שהגמרא כאן סוברת שמחלוקת חכמים ורבי יוסי ברבי יהודה
 בענין אילן שניטע ולבסוף עבדו היא רק בענין התוספת, שחכמים
 מתיירים, ורבי יוסי ברבי יהודה אוסר, אך עיקר האילן לדעת הכל
 אינו אסור, ומשום כך פירשה שמואל סובר רק כרבי יוסי בר יהודה.
 רב אשי חולק על כך, ומבאר את מחלוקתם באופן שרבי שמואל

משנה

אִיזו אֲשֶׁרָה, פֶּל שֵׁישׁ תַּחְתֵּיהָ עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר,
 פֶּל שְׁעוֹבְדֵי אֹתָהּ בַעֲצֻמָּה, אֲךָ כֹּאשֶׁר עוֹבְדִים אֶת מַה שֶּׁתַּחְתֶּיהָ
 אֵינָה נֹאסֶרֶת וְיִמְעָשָׂה הִיא בְּצִידוֹן, בְּאֵילֵן שֶׁהָיוּ עוֹבְדֵי אֹתוֹ וְיִמְצְאוּ
 תַּחְתָּיו גֵּל שֶׁל אֲבָנִים, אָמַר לָהֶן רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּדָקוּ אֶת הַגֵּל הַזֶּה מֵהַ
 יָשׁ בּוֹ, וּבְדַקוּהוּ וְיִמְצְאוּ בּוֹ עוֹרָה, אָמַר לָהֶן הוֹאֵיל וְלַעוֹרָה הֵן
 עוֹבְדֵי נִתִיר לָהֶן אֶת הָאֵילֵן, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא הִיא בְּכוּוֹנָתָם לַעֲבוֹד אֶת
 הָאֵילֵן.

גמרא

שנינו במשנה: אִיזו אֲשֶׁרָה אִיזו אֲשֶׁרָה כֹּל שֵׁישׁ תַּחְתֶּיהָ עֲבוֹדָה זָרָה. מִקְשָׁה
 הַגְּמָרָא: מִדּוּעַ צְרִיכָה הַמְּשַׁנָּה לִשְׂאוֹל אִיזו אֲשֶׁרָה אֲסוּרָה, וְהָא אֲמַן
 שְׁלֹשׁ אֲשֶׁרוֹת תִּנְּן - הֲלֹא אֲנִי כֹּבֵר שְׁנֵינוּ בַּמְּשַׁנָּה הַקּוֹדֶמֶת שֶׁלֹּשׁ מֵינֵי
 אֲשִׁירוֹת. וְעוֹד קֶשֶׁה שֶׁמִּלְשׁוֹן הַמְּשַׁנָּה מִשְׁמַע שׁוֹן הָאֲשִׁירָה הַיְחִידָה
 הָאֲסוּרָה, וְלַעֲיֵל שְׁנֵינוּ שֵׁישׁ עוֹד שְׁתֵּי אֲשִׁירוֹת הָאֲסוּרוֹת. מִתְרַצֵּת
 הַגְּמָרָא: הֵכִי קָאָמַר - זֶה כּוּוֹנֵת מִשְׁנַתֵּינוּ, שְׁתֵּים לְדַבְרֵי הַכֹּל - שְׁתֵּי

האשירות הראשונות שנשנו במשנה הקודמת, לא נחלקו בהן
 התנאים, וְאָחַת - ובאשירה השלישית שנשנית לעיל וְשֶׁהַעֲמִיד
 תחתיה עבודת כוכבים מְחַלּוֹקֶת דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּינָן. וכך מתפרשת
 המשנה, אִיזו הִיא הָאֲשֶׁרָה שֶׁנִּחְלָקוּ בָּהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהַכְּמִים, לַדַּעַת
 חכמים פֶּל שֵׁישׁ תַּחְתֵּיהָ עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, פֶּל
 שְׁעוֹבְדִים אֹתָהּ, וְלֹא אֶת מַה שֶּׁתַּחְתֶּיהָ.

מבאר הגמרא: אִיזו הִיא אֲשֶׁרָה סְתָם, כְּלוּמַר, סְתָם אֵילֵן מֵהַ הַסִּימֵן
 לְכָךְ אִם הוּא אֲשִׁירָה, אָמַר רַב, פֶּל שְׁפּוֹטְרִים וְ-מִשְׁרַתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה
 יוֹשְׁבֵי תַּחְתֵּיהָ וְאֵין מוֹעֲמִין מִפִּירוֹתֶיהָ, שִׁמּוּזָה שֶׁאֵינָם רוֹצִים לִיהַנּוֹת
 מִמֶּנָּה מוֹכַח שֶׁהֵם עוֹבְדִים לָהּ. וְשִׁמּוּזָל אָמַר, אֲפִילוּ אָמַרִי הַכְּמִרים,
 הֵנִי תַּמְרֵי - תְּמָרִים שֶׁל אֵילֵן זֶה נָאָה לְהַבִּיאַם לְעֲבוֹדָה זָרָה שִׁמּוּזָה
 'בִּי נִצְרָפִי', הָאֵילֵן אֲסוּר, מִשּׁוּם דְּרַבִּי בִּי שִׁיבְרָא - שְׁכוּוֹנָתָם לַעֲשׂוֹת
 מִהַתְּמָרִים שֶׁכֵּר וְשִׁתֵּי לֵיה - וְלִשְׁתוֹת אוֹתוֹ בְּיוֹם אֲדָם, וּמוֹכַח
 מִדְּבָרֵיהֶם שֶׁהָאֵילֵן הוּא אֲשִׁירָה.

אָמַר אָמִיטָר, אָמַרו לִי סְבִי - הַזְּקָנִים דְּפּוֹטְפְּדִיתָא, דְּהִלְכְּתָא
 בְּשִׁמּוּזָל.

58 פְּלִיגֵי - אין מחלוקת ביניהם, הָא - מה שאמר רבי יוחנן שלכתחילה
59 לא יעבור, מדובר דַּיִבָּא דִּירְבָּא אַחְרֵינָא - שיש לו דרך אחרת
60 להגיע למקום חפצו, ולכן לכתחילה לא יעבור תחתיה אף אם היא
61 גזולת את הרבים, הָא - ומה שאמר חזקיה שמותר לעבור לכתחילה,
62 מדובר דַּיִבָּא דִּירְבָּא אַחְרֵינָא - שאין לו דרך אחרת.
63 הגמרא מביאה מעשה בענין זה: מעשה ברב ששת שהיה סגי נהור,
64 והיה שמשו מוליכו בדרך, והיה בדרכם אשירה הגזולת את הרבים.
65 אָמַר לֵיה רַב שְׁשֵׁת לְשִׁמְעִיה - לשמשו, כִּי מְמִית לְהֵתָם - כאשר
66 נגיע למקום האשירה, אַרְהִיטְנִי - הולכיני במרוצה שלא אתעכב
67 תחתיה. שואלת הגמרא: הִיכִי דְמִי - במה מדובר, אִי דַּיִבָּא דִּירְבָּא
68 אַחְרֵינָא - אם אין דרך אחרת לילך, לָמָּה לֵיה אַרְהִיטְנִי - למה ביקש
69 שיוליכנו במרוצה, הלא מִישְׂרָא שְׂרִי - מותר לילך שם, וְאִי דַּיִבָּא
70 דִּירְבָּא אַחְרֵינָא - ואם יש דרך אחרת, כִּי אָמַר אַרְהִיטְנִי מִי שְׂרִי -
71 וכי מה שאמר לו 'הולכיני במרוצה' מתירו לעבור שם. משיבה
72 הגמרא: לְעוֹלָם דַּיִבָּא דִּירְבָּא אַחְרֵינָא - באמת מדובר שלא היתה
73 דרך אחרת, וְאִדָּם חָשׁוּב שְׂאֵנִי - שונה דינו של אדם חשוב, שעליו
74 להחמיר על עצמו ולעבור תחתיה במרוצה, כדי שלא ילמדו ממעשיו
75 להקל יותר.
76 משנה
77 זוּרְעִין תַּחְתֵּיהָ - תחת האשירה יִרְקוֹת בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים, משום
78 שבזמן זה אור השמש מועט ונצרך לגידולם, ונמצא שאינו נהנה
79 מהצל. אֲכָל לֹא יזרע תחתיה בִּימּוֹת הַחֶמְסָה, כיון שהצל מועיל
80 לירקות. וְהַחֲרִיץ - ואת ירק החסה לא יזרע תחתיה לֹא בִּימּוֹת
81 הַחֶמְסָה וְלֹא בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים, מפני שהצל מועיל לה תמיד. רַבִּי יוֹסִי
82 אָמַר, אין זורעים תחתיה אִף לֹא יִרְקוֹת בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים, מִפְּנֵי
83 שְׁהַנְּבִיחַ - העלים הנושרים מהאילן נוֹשְׂרֵת עֲלֵיהֶן, וְהוּא - ונעשית
84 לְהוֹ לִזְבֵּל, ונמצא נהנה מהאשירה.

גמרא

85 שנינו במשנה: שחכמים התיירו לזרוע ירקות תחת אשירה בימות
86 הגשמים, ורבי יוסי אסר כיון שהירקות גדלים על ידי הנביה. מקשה
87 הגמרא: לְמִימְרָא - האם משנתנו באה לומר, דְרַבִּי יוֹסִי סָבַר, זֶה
88 וְזֶה גֹרָם אָסוּר - שכאשר דבר המותר בהנאה ודבר האסור בהנאה
89 גרמו יחד ליצירת דבר מה, דבר זה אסור בהנאה, ולכן זרעים הגדלים
90 על ידי הנביה האסורה והקרקע המותרת אסורים בהנאה. וְרַבְּנָן
91 אָמְרִי, זֶה וְזֶה גֹרָם מוֹתֵר - דבר הנגרם מהיתר ומאיסור אינו נאסר
92 בהנאה, ולכן זרעים שצמחו מחמת הזבל האסור והקרקע המותרת
93 מותרים בהנאה. וכי יתכן לבאר כך את מחלוקתם, הָא אִפְכָּא
94 שְׁמַעְיָן לְהוּ - הרי למדנו ששיטתם הפוכה בזה, דְתַנְּן לְעִיל (מג), רַבִּי
95 יוֹסִי אָמַר, המוצא כלי ועליו צורת עבודה זרה, שוֹחֵק וּזְרָה לְרוּחָה,
96 או מְפִיל לָם במקום שלא יהנו ממנו בני אדם. אָמְרוּ לוֹ חכמים, אין
97 לזרותה לרוח, מפני שאִף הִיא נַעֲשֶׂה וְכָל ועלולים ליהנות ממנו,
98 וְנִאֲמַר (דברים יג) לֹא יִדְבַק בְּיָדְךָ מְאֻמָּה מִן הַחֶרֶם, כלומר אסור
99 ליהנות מעבודה זרה אף הנאה מועתת. ואם כן קָשְׁיָא דְרַבְּנָן אַדְרַבְּנָן
100 - דברי חכמים סותרים זה את זה, שבמשנתנו התיירו לזרוע תחתיה,
101 אף שהזבל גורם יחד עם הקרקע לצמיחת הזרעים, ונמצא ש'זה וזה
102 גורם מותר'. ואילו במשנה לעיל אסרו לזרות את השחק לרוח, שמא
103 יזבל ויסייע לקרקע להצמיח גידולים, ומשמע שסברו זה וזה גורם
104 אסור. וכן קָשְׁיָא דְרַבִּי יוֹסִי אַדְרַבִּי יוֹסִי - דברי רבי יוסי סותרים זה
105 את זה, שבמשנתנו אסר ליהנות מזבל 'נביה' הגורם יחד עם הקרקע
106 לצמיחה, ונמצא ש'זה וזה גורם אסור', ובמשנה לעיל התייר לזרות
107 את השחק לרוח, ולא חשש שיוזבל ויצמיח עם הקרקע, ומשמע
108 שסובר זה וזה גורם מותר.
109 הגמרא מבארת שעיקר הקושיא היא בדברי חכמים: בְּשִׁלְמָא דְרַבִּי
110 יוֹסִי - אַדְרַבִּי יוֹסִי לֹא קָשְׁיָא, שאפשר ליישב, הֵתָם דְקָאִיל לֹא־בּוֹד
111 - במשנה לעיל (שם) הזבל נעשה מעבודה זרה שנשחקה על מנת
112 לאבדה, ולא גרע דינה מעבודה זרה שנשברה מאליה, שהרי היא
113 בטלה, ולכן מְתִיר רבי יוסי לזרות את השחק לרוח, ולא חשש שיגרם
114 המשך בעמוד צה

משנה

1 לֹא יִשֵּׁב בְּצִילָהּ של האשירה, שהרי נהנה ממנה, וְאִם יִשֵּׁב בצילה
2 שלא תחת ענפיה, מְהוּר. וְלֹא יַעֲבֹד תַּחְתֶּיהָ - תחת ענפיה, וְאִם
3 עָבַר, מְמַא, כיון שהאשירה מאהילה עליו. אולם אם הִיְתָה האשירה
4 גְּזוּלָת אֵת הָרַבִּים, כלומר, שהיו ענפיה נוטים לרשות הרבים, וְעָבַר
5 תַּחְתֶּיהָ, מְהוּר, לפי שטמאת אהל זו אינה אלא מגזירת חכמים,
6 ובאופן זה שגזולת את הרבים לא גזרו.
7

גמרא

8 שנינו במשנה: לֹא יִשֵּׁב בְּצִילָהּ של האשירה. שואלת הגמרא:
9 פְּשִׁימָא שאסור, שהרי האשירה אסורה בהנאה. משיבה הגמרא:
10 אָמַר רַבָּה בַר בַּר כְּהֵנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא נִצְרְבָא אֱלָא לְצִל צִילָהּ
11 - ללמד שאפילו במקום שהצל מתארך מעבר לשיעור קומתה של
12 האשירה, ששם הצל קלוש, גם אסור לשבת שם ולהינות ממנו.
13 מקשה הגמרא: אם אכן המשנה עוסקת באיסור הנאה מצל צילה,
14 נמצא שעל כך נאמר במשנה שאם ישב טהור, אם כן יש לדייק
15 שדווקא ישב בצל צילה טהור, מְכַלְל דְבַצֵּל קוּמְתָהּ אִם יִשֵּׁב, אף
16 שאינו תחת האשירה הוא מְמַא, וזה לא יתכן שהרי האשירה אינה
17 מאהלת עליו. מתרצת הגמרא: לֹא - אין כוונת רבי יוחנן לפרש
18 שהמשנה עוסקת דווקא תחת צל צילה, ורק על כך שנינו שטהור,
19 אבל תחת צל קומתה טמא, אלא דְאִפִּילוּ תַחַת לְצִל קוּמְתָהּ נָפִי אִם
20 יִשֵּׁב מְהוּר, שהרי האשירה אינה מאהילה עליו. וכוונת רבי יוחנן
21 לפרש דְהָא קָא מְשַׁמְעֵ לָן - שהחידוש ברישא 'לא ישב צילה' הוא
22 דְאִפִּילוּ לְצִל צִילָהּ לֹא יִשֵּׁב, משום שגם צל צילה אסור בהנאה.
23 הגמרא מביאה את דברי רבה בר בר חנה באופן אחר: אִיבָא דְמִתְנֵי
24 לָה אִפְיָא - יש ששנו את דבריו על הסיפא של המשנה. שנינו
25 בסיפא, וְאִם יִשֵּׁב בצל האשירה מְהוּר. שואלת הגמרא: פְּשִׁימָא
26 שטהור שהרי לא ישב תחתיה. משיבה הגמרא: אָמַר רַבָּה בַר בַּר
27 כְּהֵנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא נִצְרְבָא דִין זה אֱלָא לְצִל קוּמְתָהּ - ללמד
28 שאף היושב בצל קומתה אינו נטמא.
29 מקשה הגמרא: אם אכן המשנה עוסקת בטהרת מי שישב בצל
30 קומתה, נמצא שעל כך שנינו ברישא 'לא ישב בצילה', ואם כן יש
31 לדייק מכך שדווקא בצל קומתה אסור לשבת, מְכַלְל - משמע לְצִל
32 צִילָהּ אִפִּילוּ לְכַתְּחִלָּה יִשֵּׁב, ומדוע יזא זה מותר ושרי נהנה ממנה.
33 מתרצת הגמרא: לֹא - אין כוונת רבי יוחנן לפרש שדווקא בצל
34 קומתה הדין כן ולא בצל צילה, אלא אסור לשבת גם בצל צילה,
35 וכוונתו לפרש דְהָא קָא מְשַׁמְעֵ לָן - שהחידוש בסיפא ז'אם ישב
36 טהור' הוא, דְאִפִּילוּ לְצִל קוּמְתָהּ אִם יִשֵּׁב מְהוּר, כיון שהאשירה
37 אינה מאהילה עליו.
38 שנינו במשנה: וְלֹא יַעֲבֹד תַּחְתֵּיהָ, וְאִם עָבַר מְמַא. מבררת הגמרא:
39 מֵאִי מְעַמָּא - מדוע נטמא העובר תחתיה, הלא עבודה זרה אינה
40 מטמאת באהל. משיבה הגמרא: משום דִּאי אִפְשָׁר דַּיִבָּא תַקְרוּבָת
41 עֲבֹדָת פּוֹכְבִים תחת האשירה, ומאחר שתקרובת שהקריבו לעבודה
42 זרה ונטמא באהל כמו מת, והאילן מאהיל על העובר תחת האשירה
43 ועל התקרובת, לכן נטמא העובר מהתקרובת. מבארת הגמרא: מִנֵּי -
44 מי הוא התנא הסובר כן שתקרובת מטמאה באהל, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן
45 בְּתִירָא הוּא. דְתַנָּי, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא אָמַר, מִנֵּי לְתַקְרוּבָת
46 עֲבֹדָת פּוֹכְבִים שְׁמִטְמָאָה בְּאֵהָל, שְׁנֵאמַר (תהלים קו כח) וַיִּצְמְדוּ
47 לְכַעַל פְּעוֹר וַיֵּאכְלוּ וּבְחֵי מַתִּים, הפסוק משהו תקרובת עבודה זרה
48 למת, מֵה מֵת מְטַמָּא בְּאֵהָל, אִף תַקְרוּבָת עֲבֹדָת פּוֹכְבִים מְטַמָּא
49 בְּאֵהָל.
50 שנינו במשנה: הִיְתָה האשירה גְּזוּלָת אֵת הָרַבִּים, כלומר שהיו
51 ענפיה נוטים לרשות הרבים, וְעָבַר תַּחְתֵּיהָ, מְהוּר. מסתפקת הגמרא:
52 אִפְעָיָא לְהוּ, האם כוונת המשנה שרק בדיעבד אם עָבַר אדם תחתיה
53 אינו נטמא, אבל לכתחילה לא יעבור, או כוונתה שבאופן זה עָבַר
54 אדם תחתיה אפילו לכתחילה. משיבה הגמרא: רַבִּי יְצְחָק בֶּן אֱלֵעָזָר
55 מְשַׁמֵּי דְרוּקָתָא אָמַר, עָבַר לכתחילה, וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בדיעבד
56 אִם עָבַר אינו נטמא, ולכתחילה לא יעבור. מבארת הגמרא: וְלֹא

1 הנאה ממנה. אולם **הָקָא דְּלֵא קְאָוִיל לְאִיבִיד** - במשנתנו נשירת
 2 הנביה אינה מבטלת את האשירה, כיון שדרך גדילת האילן בכך,
 3 ונמצא שיש כאן זבל אסור, ולכן **אָסוּר לְזוּרַע תַּחְתִּיהָ. אָלֵא דְרַבְנָן**
 4 **אֲדַרְבָּנָן קְשִׁיָא** - אולם עדיין קשה הסתירה בדברי חכמים. מתרצת
 5 הגמרא: **אִיפֻד** - הפוך את השיטות של חכמים ברבי יוסי ושל רבי
 6 יוסי בחכמים באחת המשניות, ובכך ישוה שיטת חכמים במשנתנו
 7 עם שיטתם במשנה לעיל, וכן שיטת רבי יוסי תהא שוה בשתי
 8 המשניות, ולא נצטרך לתרץ את הסתירה בדברי רבי יוסי כמו
 9 שתרצנו.

10 הגמרא מתרצת באופן אחר: **וְאִיפְעִית אִימָא** - אם תרצה תישב את
 11 הסתירה כך, ו**לֵא תִיפֻד** את השיטות במשנה, ולכל הדעות זהו זה
 12 גורם אסור. את הסתירה בדבריו **דְּרַבִּי יוֹסִי** תישב **בְּדַשְׁנִין** - כמו
 13 שיישבנו בתחילה, שרבי יוסי אכן סבר זהו זה גורם אסור, ולעיל לא
 14 חשש רבי יוסי לשחק הכלי שיהפוך לזבל, לפי שעל ידי השחיקה
 15 העבודה זרה בטלה. ו**דְרַבְנָן** - ואת הסתירה בדברי חכמים יש ליישב,
 16 **בְּדַאמָר** - כמו שתירץ רב **מְרִי בְרִיָה דְרַב פְּהֵנָא** קושיא אחרת בענין
 17 בהמת פסולי המוקדשים. ששנינו בברייתא במסכת תמורה (כד),
 18 בהמת קדשים שנפל בה מום ונפסלה להקרבה, לאחר פדייתה

19 ושחיטתה אסור להפשיט את העור דרך הרגלים כדי שישאר העור
 20 שלם וימכר ביוקר, כיון שזה בזיון קדשים במה שמתקלקל הבהמה.
 21 והקשו על כך, מדוע אסרו להפשיט כך את העור, הלא אם יתירו זאת
 22 וימכר העור ביוקר, תפדה הבהמה מההקדש במחיר גבוה וההקדש
 23 ירויח. ותירץ רב מרי, שבהפשט זה **מָה שְׂמִשְׁפִּיתָ בְּעוֹר פְּגִים בְּפֶשֶׁר**
 24 - את השבח שבעור הוא מפסיד בדמי הבהמה שמתקלקל בכך. וכעין
 25 זה **הָקָא גַּמִּי** - גם כאן נוכל לומר, **מָה שְׂמִשְׁפִּיתָ הִירַק בְּנִבְיָה** - בזבל
 26 שנעשה מהנביה, **פְּגִים בְּצֶל** - מפסיד מחמת צל האילן, ונמצא שלא
 27 נהנה כלל מהאשירה, ולכן התירו זאת חכמים במשנתנו.

28 מקשה הגמרא: **וְכִי סָבַר רַבִּי יוֹסִי זֶה זֶה גֹרֵם אָסוּר**, (והתניא)
 29 **[וְהַתְנַן]** - הלא שנינו (ערלה פ"א מ"ט), **רַבִּי יוֹסִי אָמַר**, **נֹזְטֵעִין יְחוּד שֶׁל**
 30 **עֶרְלָה** - מותר לנטוע ענף מעץ ערלה, שיצמח ממנו אילן, לפי שרק
 31 פרי הערלה אסור בהנאה ולא העץ, **וְאִין נֹזְטֵעִין אֲגוּז שֶׁל עֶרְלָה**,
 32 שיצמח ממנו אילן, **מְפִנֵי שְׁחוּא סְרִי**, ופרי אסור בהנאה. **וְאָמַר רַב**
 33 **יְהוּדָה אָמַר רַב**, **מוֹדָה רַבִּי יוֹסִי שְׂאֵם עֵבֶר וְנֹטֵעַ אֲגוּז שֶׁל עֶרְלָה**,
 34 והאילן הוציא פירות, **וְכֵן אִם הִבְרִיךְ וְהִרְבִּיב עֵנֶף שֶׁל עֶרְלָה** בעץ
 35 זקן (שכבר עברו עליו שנות ערלה) והוציא פירות, **מִוִּתֵּר לִיהֲנוֹת**
 36 מהם. **וְתַנְיָא גַּמִּי הָכִי** - וכן שנינו בברייתא כדברי רב, **מוֹדָה רַבִּי יוֹסִי**